

De invoering van de cilinderbalkstempels

Samengesteld door Cees Janssen, Nederlandse Academie voor Filatelie

Inleiding

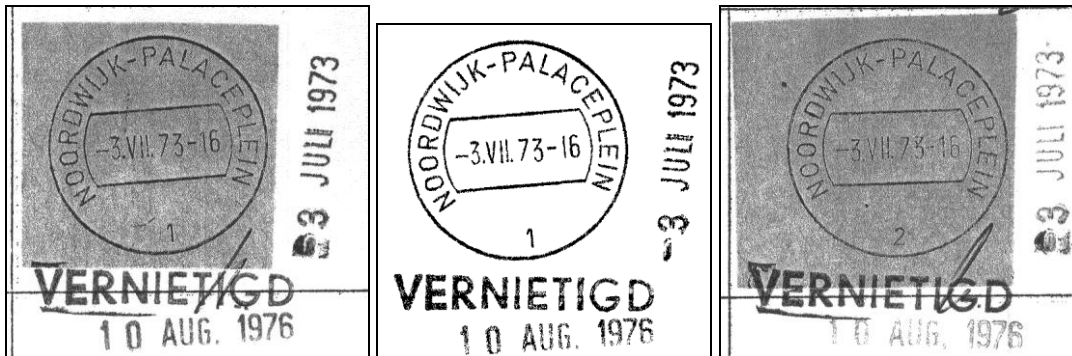
In de loop van het jaar 1968 werd door de Centrale Afdeling Post Exploitatie (CAPE of PE) van de Centrale Directie der PTT in Den Haag besloten, om de typenraderstempels waarbij nog losse jaarkarakters werden gebruikt, te vervangen door nieuwe stempels. Deze nieuwe stempels moesten, net als bij de openbalkstempels en de ouderwetse maar hier en daar nog steeds in gebruik zijnde langebalkstempels, jaarkarakters hebben, die draaibaar om een asje verstelbaar waren. Inmiddels was in 1967 de aanmaak van poststempels door de fa. Numerofa te Amsterdam beëindigd en de productie geleidelijk overgenomen door een Duitse stempelfabrikant, de fa. Braungardt. Dit bedrijf leverde vanaf eind november 1966 stempels voor de Nederlandse PTT. Het model was 'typisch' Duits. Ook in Duitsland en een aantal andere landen werden dit soort stempels gebruikt.

Stempelkaarten

Vanaf begin jaren '20 werden geen stempelboeken meer gebruikt om de te verstrekken stempels af te drukken en te voorzien van relevante informatie, zoals verstrekingsdatum, datum van afkeuren, datum van terugontvangst en datum van vernietiging. In verband met de grote toename van het aantal postinrichtingen, waaronder poststations en postagentschappen, werd overgegaan op stempelkaarten. Een stempelkaart was bestemd voor één postinrichting. Aan beide zijden van de stempelkaart was ruimte voor het afdrukken van 20 dagtekeningstempels of kantoornaamstempels. Raakte de kaart vol, dan werd een tweede kaart aangelegd.

De originele stempelkaarten werden ten behoeve van het Postmuseum te 's-Gravenhage (thans: Museum voor Communicatie) gekopieerd. Helaas is men soms niet altijd even precies geweest en is de achterkant van een stempelkaart niet gekopieerd. Waar de originele stempelkaarten zijn gebleven is niet duidelijk, doch waarschijnlijk zijn deze vernietigd. Ook wordt een deel van de stempelkaarten van het postdistrict Maastricht vermist. Het betreft de stempelkaarten van de plaatsnamen beginnende met de letter M (vanaf Maastricht) tot en met de letter Z. Verder zijn stempelkaarten in de loop van het gebruik zoekgeraakt. Het overzicht van de verstrekte stempels kan dan ook niet volledig zijn.

Stempelafdrukken werden soms afgedrukt op grauwe stukjes papier dan wel kwamen ze voor op faxpapier. Daardoor waren de afdrukken soms zeer donker.

Ten behoeve van de inventarisatie zijn donkere afdrukken door de auteur zorgvuldig 'schoongemaakt', waardoor deze duidelijker herkenbaar zijn in het overzicht. Relevante informatie is zoveel mogelijk intact gelaten.

Decentralisatie stempeladministratie

Eind oktober, begin november 1979 werd overgegaan tot decentralisatie van de stempeladministratie. Voortaan moesten de postdistricten zelf de benodigde stempel bestellen en verstrekken. Tot op heden zijn geen gegevens gevonden die betrekking hadden op de bestelling en verstrekking van stempels door de districten. Waarschijnlijk zijn die gegevens bij de opheffing van de districten verloren gegaan. De inventarisatie beperkt zich daarom tot eind 1979. De daarna verstrekte stempels kunnen alleen worden geïnventariseerd aan de hand van collecties van verzamelaars van stempelaafdrukken.

De laatste gegevens op stempelkaarten dateren van eind oktober 1979, zoals in bijgaand voorbeeld van het plattelandspostagentschap Huissen-Brink.

Gevestigd: 25/10-79 Hpkt: Arnhem <i>Bn. 3097 LP-A2</i> <i>dd. 28/9-79</i>	<i>Rubber keten besteld 28/9/79</i> HUISSEN - BRINK 24 OKT. 1979	<i>Handdets 2 besteld 28/9/79</i>
--	---	-----------------------------------

Een stempelkaart voor het plattelandspostagentschap werd aangemaakt op 26 september 1979. Een afdruk van het cilinderbalkstempel is in verband met de decentralisatie van de stempeladministratie naar de postdistricten niet meer aangebracht.

Eerste proefneming

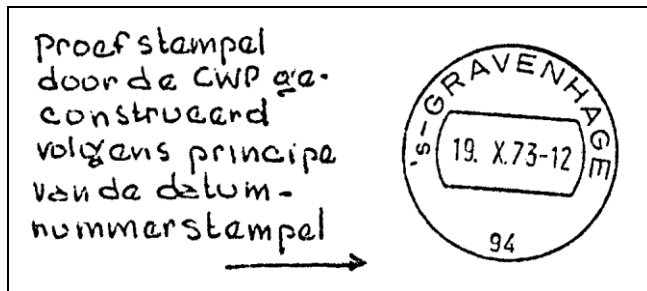
In september 1965 werd de firma Otto Braungardt uitgenodigd om drie stempels te vervaardigen naar de specificaties van de Centrale Afdeling Post Exploitatie. Deze drie stempels zouden op het postkantoor te 's-Gravenhage worden getest in de praktijk. De drie stempels kregen elk volgnummer 78 met daarbij extra een letter a, b en c.

De drie stempels werden afgeleverd op 29 september 1965. Twee stempels bezaten een vaste kop en één stempel een flexibele kop. De proefneming met drie stempels werd als geslaagd beschouwd.

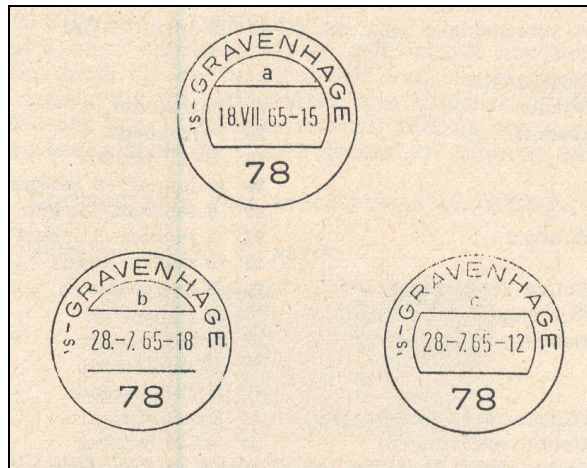
Tweede proefneming

Door de Centrale Werkplaats van het Staatsbedrijf der PTT te 's-Gravenhage werd een proefstempel vervaardigd. Het betrof stempelnummer 94 van 's-Gravenhage. Het proefstempel werd vervaardigd in september/oktober 1973 en werd verstrekt op 19 oktober 1973.

Het proefstempel werd door de CWP vervaardigd volgens 'het principe van de datumnummerstempel', aldus een aantekening bij de afdruk op de stempelkaart. Helaas zijn geen verdere gegevens bekend over de proefneming.

Bekendmaking in het Nederlandsch Maandblad voor Philatelie van december 1965

PROEF HANDSTEMPELS

Sinds medio november zijn te 's-Gravenhage als proefneming een drietal nieuwe handstempels volgens de hierbij afgebeelde modellen in gebruik. Zij gelijken onderling wel veel op elkaar, maar vertonen toch enige duidelijke verschillen, ook ten opzichte van de normale stempels:

1. Bij alle drie is het stempelnummer weliswaar 78, maar in het bovenste segment staan kleine lettertjes a, b en c om ze van elkaar te onderscheiden.
2. De omlijsting van de datumbalk en van deze lettertjes is bij elk type verschillend.
3. Stempel a heeft Romeinse en de beide andere Arabische maandcijfers.
4. Deze stempels zijn lichter in gewicht: a en b elk omtrent 165 gram en c ongeveer 145 gram, maar toch sterker van constructie dan de normale stempels, die ongeveer 185 gram wegen.
5. Het verstellen der cijfers is eenvoudiger. Daarbij wordt het ongewenst meedraaien van cijferraden voorkomen door tijdens het verzetten de aan weerszijden van de stempelkop aangebrachte bladveren in te drukken.
6. Stempel c heeft een verende (flexibele) stempelkop.

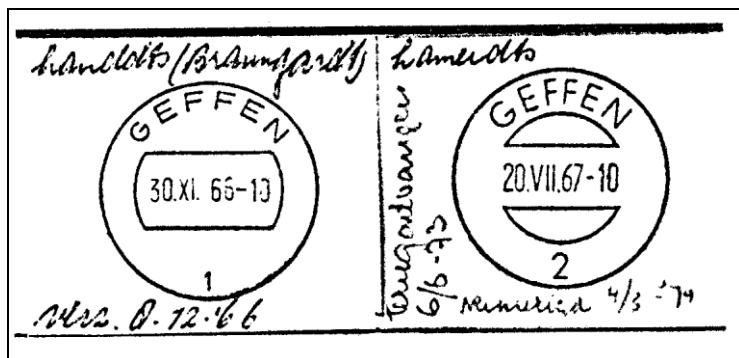
Mededeling in het Nederlandsch Maandblad voor Philatelie van december 1967: Handroldagtekening-stempels

In de maand oktober is de beslissing gevallen, dat alle nieuwe typenraderstempels (handstempels) zullen worden uitgevoerd in het model, dat reeds bij verscheidene kantoren enige maanden op proef in gebruik was en waarvan het prototype al geruime tijd te 's-Gravenhage (met stempelnummer 78 in drie verschillende uitvoeringen) gebruikt werd. In aansluiting hierop is nu ook voor de nieuwe handroldstempels een dienovereenkomstige uitvoering gekozen, waarbij zich echter aan weerszijden van het datumstempel nog 6 golflijnen bevinden.

Besloten werd om de nieuwe stempels, met de naam cilinderbalkstempels, als vervanging te laten dienen voor de kortebalkstempels met losse jaarkarakters. Vanaf eind 1966 werden alleen stempels verstrekt aan kantoren en postagentschappen die werden opgericht, uitbreiding van het aantal in gebruik zijnde stempels en als vervanging van versleten exemplaren. Dit ging door tot begin 1969.

Twee leveranciers

In 1966 en in 1967 werden stempels geleverd door zowel de fa. Braungardt als door Numerofa. Bijgaand voorbeeld geeft aan, dat het handstempel GEFFEN 1 door Braungardt werd opgeleverd op 30 november 1966 (verzonden op 8 december 1966) en hamerstempel GEFFEN 2 opgeleverd door Numerofa in juli 1967 (verzonden op 20 juli 1967).

De stempelleveringen in de jaren 1966 en 1967

Onderstaand zijn de stempelleveringen weergegeven van de jaren 1966 en 1967 door de firma Braungardt. Bij de afdrukken op de stempelkaarten bij de Centrale Afdeling Post Exploitatie werd daarbij met de pen vermeld: BRAUNGARDT.

Data van in de jaren 1966 en 1967 opgeleverde cilinderbalkstempels van het type Braungardt, voor zover afgedrukt op de nog in met Museum voor Communicatie aanwezige kopieën van de stempelkaarten. De stempelkaarten van een deel van het voormalige Postdistrict Maastricht (de letters M vanaf Maastricht tot en met Z) zijn helaas verloren gegaan. Verder is soms verzuimd de achterzijde van een stempelkaart te kopiëren. Het overzicht is daarom niet volledig.

November 1966

ALKMAAR-FRED. HENDRIKLAAN 2	1966-11-30
ALMELO-WINDMOLENBROEKSEWEG 1	1966-11-30
BENNEBROEK 3	1966-11-30
BERGEYK 1	1966-11-30
BRAAMT 1	1966-11-30
BREDEWEG 1	1966-11-30
ELSENDORP 1	1966-11-30
GEFFEN 1	1966-11-30
HAARLEM-DE RUYTERWEG 1	1966-11-30
HAELEN 2	1966-11-30
HENGELO (Ov)-BERFLOPLEIN 1	1966-11-30
HILVARENBEEK 2	1966-11-30
HOENSBROEK-TREEBEEK-WIJENWEG 2	1966-11-30
IJMUIDEN-CANOPUSPLEIN 1	1966-11-30
KLOOSTERHAAR 1	1966-11-30
LELYSTAD 1	1966-11-30
LIEVELDE 1	1966-11-30
MEPPEL 9	1966-11-30
NIJMEGEN-O.C.HUISMANSTRAAT 1	1966-11-30
OVERVEEN 1	1966-11-30
ROTTERDAM 49	1966-11-30
TIENRAY 1	1966-11-30
WEKEROM 1	1966-11-30
WINTERSWIJK 6	1966-11-30

ZEIST 1	1966-11-30
ZEIST 4	1966-11-30
ZEIST 5	1966-11-30
ZEIST 6	1966-11-30

December 1966

GARDEREN 3	1966-12-08
HARDENBERG 1	1966-12-08
ROTTERDAM-VAN VOLLENHOVENSTRAAT 1	1966-12-08
ROTTERDAM-VAN VOLLENHOVENSTRAAT 2	1966-12-08
ROTTERDAM-VAN VOLLENHOVENSTRAAT 3	1966-12-08
ROTTERDAM-VAN VOLLENHOVENSTRAAT 4	1966-12-08
ROTTERDAM-VAN VOLLENHOVENSTRAAT 5	1966-12-08
VLAARDINGEN-v.HOGENDORPLAAN 2	1966-12-08
WESTMAAS 1	1966-12-08
ZWIJNDRECHT-KORTAMBACHTLAAN 1	1966-12-08
AMSTERDAM 99	1966-12-28
AMSTERDAM-VAN LIMBURG STIRUMSTRAAT 1	1966-12-28
ARNHEM-LANGEWAL 3	1966-12-28
CAPELLE A/D IJSSEL-DOORMANSTRAAT 1	1966-12-28
ECHTELD 1	1966-12-28
EMMEN-STATENWEG 1	1966-12-28
EMMEN-STATENWEG 2	1966-12-28
MAASSLUIS-REIGERSTRAAT 1	1966-12-28
SCHAYK 1	1966-12-28

Februari 1967

BREDA-BEUKSTRAAT 1	1967-02-09
EERBEEK 3	1967-02-09
NEDER-HARDINXVELD 2	1967-02-09
ROZENBURG 3	1967-02-09
VORSTENBOSCH 1	1967-02-09
WERKHOVEN 2	1967-02-09
AMSTERDAM-OOST 11	1967-02-24
APELDOORN-GERMANENLAAN 1	1967-02-24
HATTEMERBROEK 1	1967-02-24
SCHIJNDEL 2	1967-02-24
SOEST 1	1967-02-24

Maart 1967

GELDROP-PAPENVOORT 1	1967-03-03
GRONINGEN-PRUNUSSTRAAT 1	1967-03-03
LEMELE 1	1967-03-03
TILBURG-ZEVENHEUVELENWEG 1	1967-03-03
WILSUM 1	1967-03-03

April 1967

BOZUM	1967-04-02
OISTERWIJK 1	1967-04-02
ALKMAAR-VAN OSTADELAAN 1	1967-04-17
EINDHOVEN-THOMAS À KEMPISLAAN 3	1967-04-17
MAASTRICHT-MALBERGPLEIN 1	1967-04-17
OOY BIJ NIJMEGEN 1	1967-04-17
OOY BIJ NIJMEGEN 2	1967-04-17
ZAANDAM-HONDSDRAFWEG 1	1967-04-17

Mei 1967

EINDHOVEN-METEOORSTRAAT 1	1967-05-08
HEEMSTED-GLIPPERDREEF 1	1967-05-08
LANGEVEEN 1	1967-05-08
SAASVELD 1	1967-05-08
AMSTERDAM 38	1967-05-10

Juni 1967

's-GRAVENHAGE-DENENBURG 1	1967-06-23
's-GRAVENHAGE-DENENBURG 2	1967-06-23
's-GRAVENHAGE-DENENBURG 3	1967-06-23
's-GRAVENHAGE-DENENBURG 4	1967-06-23
's-GRAVENHAGE-DENENBURG 5	1967-06-23
MUSSELKANAAL 3	1967-06-03
SNEEK 5	1967-06-23
WOUDENBERG 1	1967-06-23

Juli 1967

HOEGEVEEN-NIJENERING 1	1967-07-11
HUIZEN-PHOHISTRAAT 1	1967-07-11
PUTTE (NB) 1	1967-07-14

Augustus 1967

ACHTTIENHOVEN (Ut.) 1	1967-08-22
AMSTERDAM-RIJKSPOSTSPAARBANK 1	1967-08-22
AMSTERDAM-RIJKSPOSTSPAARBANK 2	1967-08-22
AMSTERDAM-RIJKSPOSTSPAARBANK 3	1967-08-22
AMSTERDAM-RIJKSPOSTSPAARBANK 4	1967-08-22
BARSINGERHORN 1	1967-08-22
LEEUWARDEN-STATION 14	1967-08-22
MAASTRICHT-TERRA COTTAPLEIN 2	1967-08-22
NIEUW BALINGE 1	1967-08-22
NOOTDORP 2 (hamerstempel)	1967-08-22
RODEN (Dr.) 3	1967-08-22
ST. JOHANNESGA 1	1967-08-22
WINSCHOTEN 1 (hamerstempel)	1967-08-22
't ZAND (N.H.) 1	1967-08-22

September 1967

AMSTERDAM-KEIZERSGRACHT 1	1967-09-26
AMSTERDAM-KEIZERSGRACHT 2	1967-09-26
EELDE 3	1967-09-26
NIEUWE KRIM 1	1967-09-26
SPAKENBURG 2	1967-09-26
UDEN 1	1967-09-26
WAALWIJK-PASTOOR KUYPERSSTRAAT 1	1967-09-26

Oktober 1967

KAMPEN-DR. DAMSTRAAT 1	1967-10-05
LELYSTAD 2	1967-10-05
STEENWIJKSMOER 1	1967-10-10
BUDEL-DORPLEIN 1	1967-10-11
BUDEL-SCHOOT 1	1967-10-11
DRIEBRUGGEN 1	1967-10-11
GROESBEEK 4	1967-10-11
HOOGKERK 3	1967-10-11
LEEK (Gn) 3	1967-10-11

MEEUWEN (NB) 1	1967-10-11
ROTTERDAM-SAMUEL ESMIJERPLEIN 1	1967-10-11
ZWOLLE 13	1967-10-11

November 1967

BORCULO 2	1967-11-02
DINXPERLO 3	1967-11-02
's-GRAVENHAGE 1	1967-11-02
's-GRAVENHAGE 9	1967-11-02
's-GRAVENHAGE 22	1967-11-02
's-GRAVENHAGE 52	1967-11-02
HEERLERBAAN 2	1967-11-02
SOESTDIJK 1	1967-11-02
SOESTDIJK 2	1967-11-02
HEERLEN 16	1967-11-06
KRAGGENBURG 1	1967-11-06
MAASTRICHT-INKLARING 1	1967-11-06
MAASTRICHT 17 (hamerstempel)	1967-11-06
MAASTRICHT 18 (hamerstempel)	1967-11-06
MAASTRICHT 19 (hamerstempel)	1967-11-06
ROOSENDAAL 11	1967-11-06
ROOSENDAAL 12	1967-11-06
ROOSENDAAL 13	1967-11-06
ROOSENDAAL 14	1967-11-06
ROOSENDAAL 15	1967-11-06
ROTTERDAM-SAMUEL ESMIJERPLEIN 2	1967-11-06
SCHIEDAM 7	1967-11-10
GRONINGEN 31	1967-11-21
GRONINGEN 32	1967-11-21
GRONINGEN 33	1967-11-21
GRONINGEN 34	1967-11-21
GRONINGEN 35	1967-11-21
GRONINGEN 36	1967-11-21
GRONINGEN 37	1967-11-21
GRONINGEN 38	1967-11-21
GRONINGEN 39 (hamerstempel)	1967-11-21
GRONINGEN 40 (hamerstempel)	1967-11-21
GRONINGEN 41 (hamerstempel)	1967-11-21
GRONINGEN 42 (hamerstempel)	1967-11-21
GRONINGEN 43 (hamerstempel)	1967-11-21
GRONINGEN 44 (hamerstempel)	1967-11-21
GRONINGEN-PROF.H.C.VAN HALLSTRAAT 1	1967-11-21
GRONINGEN-PROF.H.C.VAN HALLSTRAAT 2	1967-11-21
LEEUWARDEN 21	1967-11-21
LEEUWARDEN 22	1967-11-21
LEEUWARDEN 23	1967-11-21
LEEUWARDEN 24	1967-11-21
LEEUWARDEN 25	1967-11-21
LEEUWARDEN 26	1967-11-21
LEEUWARDEN 27	1967-11-21
LEEUWARDEN 28	1967-11-21
LEEUWARDEN-STATIONSWEG 1	1967-11-21
LEEUWARDEN-STATIONSWEG 2	1967-11-21
LEEUWARDEN-STATIONSWEG 4	1967-11-21
LEEUWARDEN-STATIONSWEG 5	1967-11-21
LEEUWARDEN-STATIONSWEG 6	1967-11-21
DORDRECHT-STERRENBURGPLEIN 1	1967-11-30

December 1967

BENEDENKNIJPE 1	1967-12-11
BLAAKSEDIJK 1	1967-12-11
EMMER-COMPASCUUM 1	1967-12-11
EMMER-COMPASCUUM 2 (hamerstempel)	1967-12-11
EMMER-COMPASCUUM ZUID 1	1967-12-11
HEIJNINGEN 1	1967-12-11
JUBBEGA-SCHUREGA 1	1967-12-11
LANGBROEK 1	1967-12-11
NIEUWENDIJK (ZH) 1	1967-12-11
NIEUWKUIJK 1	1967-12-11
NIJMEGEN-UNIVERSITEIT 1	1967-12-11
OLDEHOLTPA 1	1967-12-11
OVERBERG 1	1967-12-11
SCHAIJK 1	1967-12-11
SCHIJF 1	1967-12-11
SINT-MICHIELSGESTEL 1	1967-12-11
SPRANG-CAPELLE-HEISTRAAT 1	1967-12-11
TER APELKANAAL 1	1967-12-11
TWEEDE EXLOËRMOND 1	1967-12-11
VAART 1	1967-12-11
VREESWIJK 2	1967-12-11
ZEVENBERGSCHE HOEK 1	1967-12-11
ZUIDOOSTBEEMSTER 1	1967-12-11
ZWOLLE-SWEELINCKPLEIN 1	1967-12-11
's-HERTOGENBOSCH-BOSCHVELDWEG 1	1967-12-12
's-HERTOGENBOSCH-BOSCHVELDWEG 2	1967-12-12
's-HERTOGENBOSCH-BOSCHVELDWEG 3	1967-12-12
's-HERTOGENBOSCH-BOSCHVELDWEG 4	1967-12-12
's-HERTOGENBOSCH-BOSCHVELDWEG 5	1967-12-12
HOEK VAN HOLLAND 5 (hamerstempel)	1967-12-12
NIJMEGEN 30 (hamerstempel)	1967-12-12
ARNHEM 32	1967-12-13
ARNHEM 33	1967-12-13
NIJMEGEN-STATIONSPLEIN 1	1967-12-13
NIJMEGEN-STATIONSPLEIN 2	1967-12-13
NIJMEGEN-STATIONSPLEIN 3	1967-12-13
NIJMEGEN-STATIONSPLEIN 4	1967-12-13
NIJMEGEN-STATIONSPLEIN 5	1967-12-13
OLDENZAAL 6	1967-12-13
OLDENZAAL 7	1967-12-13
ZWOLLE 16	1967-12-13
ZWOLLE 17	1967-12-13
ZWOLLE 18	1967-12-13
ARNHEM 34 (hamerstempel)	1967-12-14
ARNHEM 35 (hamerstempel)	1967-12-14
ARNHEM 36 (hamerstempel)	1967-12-14
ARNHEM 37 (hamerstempel)	1967-12-14
ARNHEM 38 (hamerstempel)	1967-12-14
HAARLEM 21	1967-12-14
HAARLEM 22	1967-12-14
HAARLEM 23	1967-12-14
HAARLEM 24	1967-12-14
HAARLEM 25	1967-12-14
HAARLEM 26	1967-12-14
HAARLEM 27	1967-12-14
HAARLEM 28	1967-12-14
HAARLEM 29 (hamerstempel)	1967-12-14

HAARLEM 30 (hamerstempel)	1967-12-14
HAARLEM 31 (hamerstempel)	1967-12-14
HAARLEM 32 (hamerstempel)	1967-12-14
HAARLEM-BALJUWSLAAN 1	1967-12-14
HAARLEM-BALJUWSLAAN 2	1967-12-14
HAARLEM-BALJUWSLAAN 3	1967-12-14
LOPIK 2 (hamerstempel)	1967-12-14
ZWOLLE 19 (hamerstempel)	1967-12-14
ZWOLLE 20 (hamerstempel)	1967-12-14
ARNHEM-STATIONSPLEIN-WEST 5	1967-12-15
ALKMAAR-VAN OSTADELAAN 2	1967-12-24
AMSTERDAM-BLOEMGRACHT 5	1967-12-24
AMSTERDAM-KERKSTRAAT 4	1967-12-24
AMSTERDAM-KERKSTRAAT 8	1967-12-24
AMSTERDAM-WAALSTRAAT 1	1967-12-24
AMSTERDAM-WAALSTRAAT 2	1967-12-24
ANNERVEENSCHEKANAAL 1	1967-12-24
BERGHEM 1	1967-12-24
COEVORDEN 2	1967-12-24
COEVORDEN 3	1967-12-24
DUIVENDRECHT 1	1967-12-24
ENKHUIZEN 1	1967-12-24
TERHEIJDEN 1	1967-12-24
UTRECHT-SAMOSDREEF 1	1967-12-24
UTRECHT-SAMOSDREEF 2	1967-12-24
WORMER 2	1967-12-24
AMSTERDAM 50	1967-12-28
AMSTERDAM 51	1967-12-28
AMSTERDAM 52	1967-12-28
AMSTERDAM 59	1967-12-28
AMSTERDAM 60	1967-12-28
AMSTERDAM 63	1967-12-28
AMSTERDAM 64	1967-12-28
AMSTERDAM 65	1967-12-28
AMSTERDAM 66	1967-12-28
AMSTERDAM 69	1967-12-28
AMSTERDAM 71	1967-12-28
AMSTERDAM 72	1967-12-28
AMSTERDAM 73	1967-12-28
AMSTERDAM 75	1967-12-28
AMSTERDAM 76	1967-12-28
AMSTERDAM 77	1967-12-28
AMSTERDAM 78	1967-12-28
AMSTERDAM 80	1967-12-28
AMSTERDAM 81	1967-12-28
AMSTERDAM-WEST III 5	1967-12-18
DELFT-PAPSOUWSELAAN 2	1967-12-28
ETTEN-LEUR 1	1967-12-28
ETTEN-LEUR 2	1967-12-28
ETTEN-LEUR 3	1967-12-28
ETTEN-LEUR 4 (hamerstempel)	1967-12-28
ETTEN-LEUR-KERKWERVE 1	1967-12-28
KAATSHEUVEL 4	1967-12-28
LOO (BIJ BERGEYK) 1	1967-12-28
WANROIJ 1	1967-12-28

Inventarisatie kortebalkstempels met losse jaarkarakters

De laatste jaarkarakters, het jaar 1969, werd eind 1968 nog verstrekt aan alle directeuren van de postkantoren die daarom hadden verzocht. Daarbij werd tevens gevraagd om een inventarisatie te maken van alle dagtekeningstempels in gebruik op hun kantoor, hun bijkantoren, hulpkantoren, poststations en postagentschappen, die vervangen moesten worden. De gegevens werden gecontroleerd met de afdrucken op de stempelkaarten. Per gecontroleerde stempelafdruk werd vermeld: *vernieuwen 1-1-1970*.

Aan de hand van de binnengekomen opgaven en de controle werd per postdistrict een vervangings-schema opgesteld. De firma Braungardt kreeg een zeer grote order om de benodigde stempels aan te maken en te leveren aan de Centrale Afdeling Post Exploitatie (CAPE).

De verstrekking van de nieuwe stempels werd per postdistrict uitgevoerd. Postaal Nederland was verdeeld in twaalf postdistricten. Elk district ontving op één of enkele vastgestelde data de nieuwe stempels.

De verdeling was als volgt met daarachter vermeld de uitleverdata:

Postdistrict Amsterdam:	3 oktober 1969 en 2 december 1969
Postdistrict Arnhem:	11 september 1969, 12 december 1969 en 17 december 1969
Postdistrict 's-Gravenhage:	3 oktober 1969, 12 december 1969 en 31 december 1969
Postdistrict Groningen:	4 november 1969
Postdistrict Haarlem:	20 november 1969 en 24 november 1969
Postdistrict 's-Hertogenbosch:	24 april 1969 en 30 mei 1969
Postdistrict Leeuwarden:	18 november 1969
Postdistrict Maastricht:	3 april 1969 en 27 augustus 1969
Postdistrict Middelburg:	11 maart 1969 en 26 maart 1969
Postdistrict Rotterdam:	11 november 1969 en 17 november 1969
Postdistrict Utrecht:	2 oktober 1969 en 6/7 oktober 1969
Postdistrict Zwolle:	4 augustus 1969 en 25 augustus 1969

Na de verspreiding van de stempels door de postdistricten onder hun vestigingen moesten de stempels onmiddellijk in gebruik worden genomen en de oude stempels worden geretourneerd ter vernietiging.

Publicatie in het Nederlandsch Maandblad voor Philatelie van november 1969

In het Nederlandsch Maandblad voor Philatelie van november 1969 is aandacht geschonken aan de vervanging van de kortebalkstempels:

'Naar wij vernamen worden thans in versneld tempo alle dagtekeningstempels in het model dat in 1915 werd ingevoerd (met los jaartal onderin de cirkelrand) vervangen door het nieuwste model met kleine letters en een (omlijste) blak voor dag-, maand-, jaar- en uuraanduiding, waardoor de omslachtige jaarlijkse toezending van nieuwe losse jaartallen aan de postkantoren overbodig wordt.

Wij zijn benieuwd of er na 1 januari 1970 (op welke datum de vervanging moet zijn voltooid) nog hier en daar afdrucken te voorschijn zullen komen van stempels welke men vergat tijdig te vervangen en die dan misschien nog korte tijd zonder jaartal zullen stempelen.'

In het nummer van februari 1970 van het Nederlandsch Maandblad voor Philatelie werd melding gemaakt van een stempel zonder jaartal:

'Naar aanleiding van ons bericht in het novemnummer dat alle dagtekeningstempels met korte datumbalk en los jaartal (model 1915) vóór 31 december 1969 zouden worden vervangen door het nieuwste model stempels, verraste de heer A.A.J. van Schie te Zoeterwoude ons op 2 januari 1970 met een expressebrief, gestempeld Leiden-Station in dit oude model, maar nu zonder jaartal (1970). Aangezien alle stempels met inschrift "station" al eerder buiten gebruik moesten worden gesteld, is dit stempel inmiddels ook vervangen door een normaal dagtekeningstempel Leiden.'

In het nummer van mei 1970 van het Nederlandsch Maandblad voor Philatelie werd melding gemaakt van een stempel zonder jaartal:

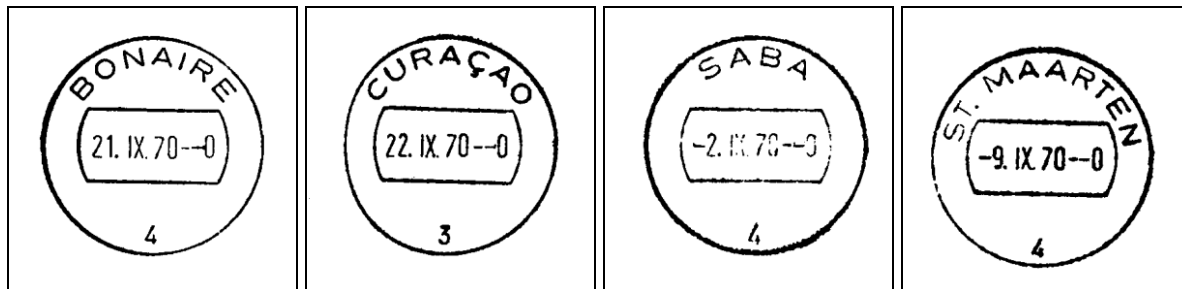
'Wij zagen in maart en april 1970 nog afdrucken van een oud model stempel Jutphaas nummer 1, waarin onder een los jaartal behoorde te staan, dat echter voor 1970 niet meer werd verstrekt.'

Nederlandse Antillen 1970

Ook in de Nederlandse Antillen werden de cilinderbalkstempels van Braungardt ingevoerd. In het Nederlandsch Maandblad voor Philatelie van november 1970 wordt hiernaar verwezen:

Verscheidene lezers zullen ongetwijfeld al hebben opgemerkt, dat sinds enige tijd de postkantoren van de Nederlandse Antillen nieuwe poststempels, gelijk aan het laatste Nederlandse model, gebruiken.

Met welwillende medewerking van het Kabinet van de Nederlandse Antillen te 's-Gravenhage vernamen wij, dat deze wijziging om organisatorisch technische redenen is geschied en dat deze nieuwe stempels op 1 juli 1970 in gebruik genomen werden.

Er bestaan thans de volgende stempelnummer:

- Aruba: 1 tot en met 23
- Bonaire: 1 tot en met 5
- Curaçao: 1 tot en met 23
- Saba: 1 tot en met 6
- St. Eustatius: 1 en 2
- St. Maarten: 1 tot en met 8

De oude metalen stempels welke behalve de eilandnaam ook de plaatsnaam of luchthavennaam vermeldden, zijn gelijktijdig buiten gebruik gesteld, doch enkele rubberstempels blijven nog tijdelijk in gebruik. Ook de stempelmachines op Curaçao en Aruba zijn nog in gebruik.

Momenteel bestaan in de Nederlandse Antillen de volgende kantoren:

- Aruba: Postkantoor Oranjestad
Hulpkantoor Sint Nicolaas
Hulpkantoor Prinses Beatrix Luchthaven
- Bonaire: Postkantoor Kralendijk
Hulpkantoor Rincon
- Curaçao: Postkantoor Willemstad
Hulpkantoor Willemstad-Otrabanda
Hulpkantoor Dokterstuin
Hulpkantoor Dr. Albert Plesman Luchthaven
- Saba: Postkantoor The Bottom
Hulpkantoor Windwardside
- St. Eustatius: Postkantoor Oranjestad
- St. Maarten: Postkantoor Philipsburg
Hulpkantoor Prinses Juliana Luchthaven.

DIENSTORDERS en MEDEDELINGEN

Algemeen

Dienstorder No H.621 van 22 oktober 1970: Verkorting provincienamen.

1 Aangezien zowel het postdistrict en het districtspostkantoor Zwolle als de provincienaam Zeeland tot nu toe verkort worden aangeduid met ZI is besloten de verkorting van genoemde provincienaam te wijzigen in Zld.

2 Volledigheidshalve volgen hierna de verkortingen voor de provincienamen:

Drenthe	= Dr
Friesland	= Fr
Gelderland	= Gld
Groningen	= Gn
Limburg	= Lb
Noord-Brabant	= Nb
Noord-Holland	= Nh
Overijssel	= Ov
Utrecht	= Ut
Zeeland	= Zld
Zuid-Holland	= Zh

3 Indien een provincienaam voluit of verkort aan een plaatsnaam behoort te worden toegevoegd, dan dient de toevoeging tussen haakjes te worden geplaatst. Voor de telegraafdienst blijft de schrijfwijze zoals die staat vermeld in de lijst van kantoren belast met de uitvoering van de telegraaf- en telefoon-dienst gehandhaafd.

Dienstorder No H.700 van 3 december 1970: Stempeling stukken voorzien van de aanduiding 'Dienst PTT'.

- 1 Ter bevordering van de nodige efficiency zullen m.i.v. 1 januari 1971, stukken met het opschrift 'Dienst PTT' in het algemeen niet meer worden voorzien van een afdruk van de dagtekeningstempel.
- 2 Stempeling van ter post bezorgde stukken met de aanduiding 'Dienst PTT' behoeft nog slechts te geschieden van de:
  - a. in een brievenbus geposte stukken;
  - b. aan het loket aangeboden stukken die een bijzondere postale behandeling vereisen (aanteekening, spoedbestelling e.d.);
  - c. aan het loket afgegeven stukken, voor zover deze stukken vanwege de afzender tot bundels zijn samengevoegd en waarbij elke bundel van een briefje met opschrift STEMPELEN is voorzien.

Dienstorder No H.765 van 24 december 1970: Stukken met opschrift 'Dienst PTT'.

Bij do. H 700/1970 is bekend gemaakt dat in het algemeen stukken met het opschrift 'Dienst PTT' niet meer zullen worden voorzien van een afdruk van de dagtekeningstempel.

De consequentie hiervan is dat voor PTT -schrifturen de aanduiding 'datum Postmerk' of 'poststempel e.d.' niet meer mag worden gebezigd.

Dienstorder No H.489 van 14 november 1978: Bedrijfsvormen postinrichtingen.

Vanaf heden gelden voor de postinrichtingen de hierna vermelde bedrijfsvormen met daarachter de voorgeschreven verkorting:

<i>Bedrijfsvorm</i>	<i>Verkorting</i>
bijpostkanto(o)r(en)	bijpkt(n)
bijpostkanto(o)r(en) met bestelling	bijpkt(n)mb
bijpostkanto(o)r(en) zonder bestelling	bijpkt(n)zb
bijpostkanto(o)r(en) zonder bestelling (vooruitgeschoven loket)	bijpkt(n)vl
districtspostkanto(o)r(en)	dpkt(n)
hoofdkanto(o)r(en)	hkt(n)
hulppostkanto(o)r(en)	hulppkt(n)
hulppostkanto(o)r(en) met bestelling	hulppkt(n)mb
hulppostkanto(o)r(en) zonder bestelling	hulppkt(n)zb
postagentschap(pen)	pags(n)
intern(e) plattelandspostagentschap(pen)	ipltpags(n)

intern(e) stadspostagentschap(pen)
plattelandspostagentschap(pen)
plattellands vooruitgeschoven loket(ten) *)
poststation(s)
rijdend(e) postkanto(o)r(en)
stadspostagentschap(pen)
standplaats(en) rijdend(e) postkanto(o)r(en)

istpags(n)
pltpags(n)
pltv(n)
ps(s)
rpkt(n)
stpags(n)
s(n)rpkt(n)

*) De benaming 'plattellands vooruitgeschoven loket' is in de plaats gekomen voor de benaming 'zitting houden'.

Dienstorder No H.518 van 5 december 1978: Stempelen kerst- en nieuwjaarscorrespondentie.

Onder de aandacht wordt gebracht dat het gestelde in de VP 1, art. 444 met betrekking tot het datumloos stempelen van de kerst- en nieuwjaarscorrespondentie niet langer van kracht is. Het betreffende artikel komt hiermee te vervallen.

Dienstorder No H.5 van 3 januari 1979: Bedrijfsvormen postinrichtingen.

- 1 In aansluiting aan do. H 489/1978 wordt meegedeeld, dat ter wille van de uniformiteit nader is besloten de bedrijfsvorm 'hoofdkantoor' te wijzigen in 'hoofdpostkantoor'. De voorgeschreven verkorting luidt: hpkt(n).
- 2 Wellicht ten overvloede wordt er nog eens de aandacht op gevestigd dat in externe publicaties en in briefwisseling met externe instanties en het publiek geen onderscheid tussen de verschillende bedrijfsvormen voor de postinrichtingen dient te worden gemaakt. In die stukken dient uitsluitend te worden gesproken over 'postkantoren' en/of 'postagentschappen'.

Dienstorder No H.213 van 18 april 1979: Treinbrieven. Opheffing dienst treinbrieven en pers-treinbrieven.

- 1 Met ingang van 1 mei 1979 wordt de dienst van de treinbrieven en perstreinbrieven opgeheven. Vanaf deze datum is het voor het publiek dus niet meer mogelijk deze brieven ter verzending aan te bieden aan de loketten van de NS-stations genoemd in de PTT -gids, deel1, art. 151. In voorkomende gevallen dient naar de expresse dienst te worden verwezen. De Nederlandse Spoorwegen hebben een en ander reeds d.m.v. aanplakbiljetten in de stations bekendgemaakt.
- 2 Met het oog op de behoefte van de pers aan de instandhouding van de thans bestaande service, waarin -met name in het weekeinde -PTT niet in alle gevallen kan voorzien, is aan de Nederlandse Spoorwegen vergunning verleend tot het vervoeren van (ongefrankeerde) brieven bestemd voor persbureaus dan wel redactie bureaus van kranten en tijdschriften. De eventueel hiervoor in aanmerking komende verzenders behoren voor het treffen van een regeling terzake naar de Nederlandse Spoorwegen te Utrecht, telefoon (030) 35 45 21 dan wel 35 32 27 te worden verwezen.

De Directie Zegelwaarden te Haarlem

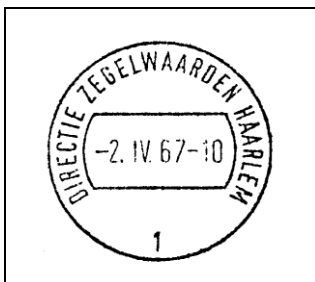
De oude benaming voor de Directie Zegelwaarden was Controle Postwaarden. In 1967 werd de naam aangepast en gewijzigd in Directie Zegelwaarden Haarlem. Deze directie behoorde tot de Centrale Directie der PTT te 's-Gravenhage. Het personeel behoorde tot het postdistrict Haarlem.

De Directie Zegelwaarden had de zorg voor de ontvangst van o.a. postwaarden en accijnszegels die geleverd werden door drukkerij Joh. Enschedé en Zonen. Daarom was de vestiging letterlijk verbonden met de drukkerij. De postkantoren konden de postwaarden rechtstreeks bestellen (via de ambtenaar grootzegelverkoop van het betreffende postdistrict) bij de Controleur Zegelwaarden. Tabaksfabrikanten bestelden bijvoorbeeld de accijnszegels voor sigaretten, sigaren, enzovoorts, eveneens bij de Controleur Zegelwaarden. De bestelde postwaarden werden vrijwel altijd aangetekend verzonden. Daarom beschikte de Directie Zegelwaarden over eigen poststempels. Afdrukken komen voor op bestelformulieren, enveloppen en zakkenlabels voor aangetekende zendingen.

In 1967 werden zes cilinderbalkstempels verstrekt ter vervanging van de kortebalkstempels.

DIRECTIE ZEGELWAARDEN HAARLEM 1

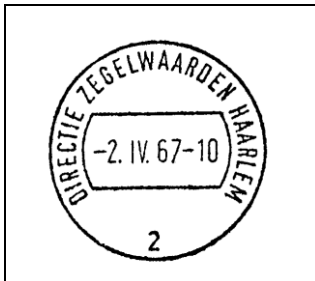
CBZW 0001

Het stempel werd verstrekt op 2 april 1967.

DIRECTIE ZEGELWAARDEN HAARLEM 2

CBZW 0002

Het stempel werd verstrekt op 2 april 1967.

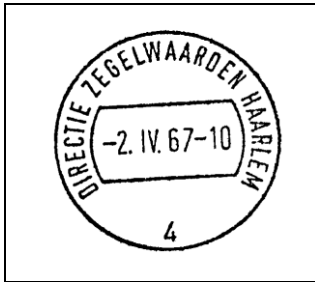
DIRECTIE ZEGELWAARDEN HAARLEM 3

CBZW 0003

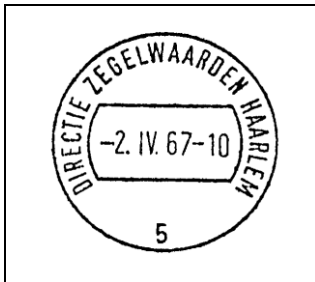
Het stempel werd verstrekt op 2 april 1967.

DIRECTIE ZEGELWAARDEN HAARLEM 4
CBZW 0004

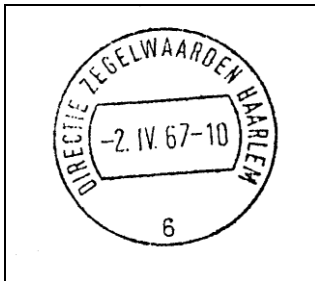
Het stempel werd verstrekt op 2 april 1967.

DIRECTIE ZEGELWAARDEN HAARLEM 5
CBZW 0005

Het stempel werd verstrekt op 2 april 1967.

DIRECTIE ZEGELWAARDEN HAARLEM 6
CBZW 0006

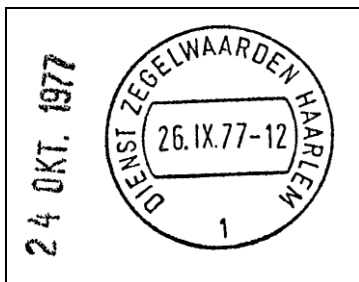
Het stempel werd verstrekt op 2 april 1967.

Tweede naamswijziging: in 1977 Dienst Zegelwaarden Haarlem

In verband met de tweede naamswijziging in Dienst Zegelwaarden Haarlem werd besloten om de stempels met de volgnummers 1, 2 en 3 te vervangen met de nieuwe benaming. De stempels met de volgnummers 4, 5 en 6 bleven ongewijzigd in gebruik. Dit aldus een aantekening op de stempelkaart.

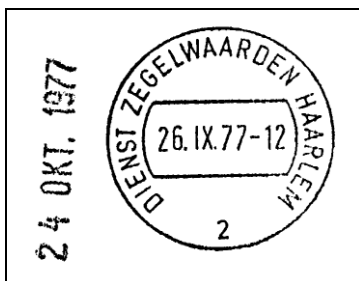
In v.m. naamswijziging 3 nwe dtss besteld; DIENST ZEGELWAARDEN HAARLEM. 29-6-77
De nrs 4 t/m 6 behoeven geen vervanging.

DIENST ZEGELWAARDEN HAARLEM 1
CBZW 0007

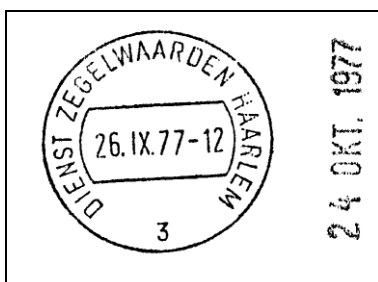
Het stempel was besteld op 29 juni 1977 en werd opgeleverd op 26 september 1977.
Het stempel werd verstrekt op 24 oktober 1977.

DIENST ZEGELWAARDEN HAARLEM 2
CBZW 0008

Het stempel was besteld op 29 juni 1977 en werd opgeleverd op 26 september 1977.
Het stempel werd verstrekt op 24 oktober 1977.

DIENST ZEGELWAARDEN HAARLEM 3
CBZW 0009

Het stempel was besteld op 29 juni 1977 en werd opgeleverd op 26 september 1977.
Het stempel werd verstrekt op 24 oktober 1977.

Centrale Directie PTT te 's-Gravenhage

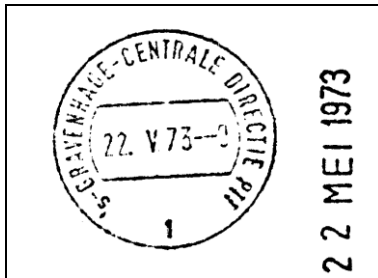
Ook de Centrale Directie der PTT beschikte over poststempels. De eerste stempels hadden als inschrift Hoofdbestuur P.T.T. In 1955 werd de benaming aangepast in Centrale Directie PTT, waarbij twee nieuwe openbalkstempels in gebruik werden genomen. Later werden nog twee stempels toegevoegd, waarvan één een kortebalkstempel in 1957 zonder volgnummer en één openbalkstempel met volgnummer 3 in 1960.

Cilinderbalkstempels

Drie cilinderbalkstempels werden in gebruik genomen in respectievelijk 1973, 1975 en 1979.

's-GRAVENHAGE-CENTRALE DIRECTIE PTT 1

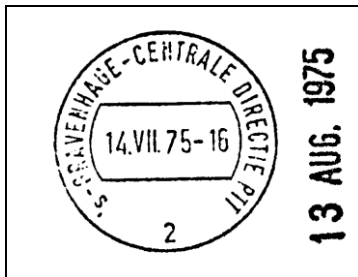
CBCD 0001

Het stempel werd verstrekt op 22 mei 1973.

's-GRAVENHAGE-CENTRALE DIRECTIE PTT 2

CBCD 0002

Het stempel werd opgeleverd op 14 juli 1975 en verstrekt op 13 augustus 1975.

's-GRAVENHAGE-CENTRALE DIRECTIE PTT 3

Het openbalkstempel werd toegezonden op 22 november 1966 en werd in 1966 ter beschikking gesteld van de Interne Dienst VZB. Het stempel was eind 1979 nog in gebruik.

's-GRAVENHAGE-CENTRALE DIRECTIE PTT 4

CBCD 0003

Het stempel werd opgeleverd op 30 januari 1979 en verstrekt op 2 maart 1979.